



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudkyně Veroniky Juříčkové a soudce Petra Šuránka v právní věci žalobce: **J. Z., DiS.**, zastoupeného Mgr. Martinem Kainem, advokátem, sídlem Nádražní 58/110, Praha 5, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, sídlem Zborovská 81/11, Praha 5, **za účasti:** obec Dolní Hbity, sídlem Dolní Hbity 55, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 5. 2024, č. j. 036057/2024/KUSK, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2024, č. j. 37 A 44/2024-41,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2024, č. j. 37 A 44/2024-41, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Městský úřad Příbram rozhodnutím ze dne 8. 11. 2023, č. j. MeUPB 06027/2024, jako specializovaný stavební úřad podle § 15 odst. 1 a 5 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění do 31. 12. 2023, ve spojení s § 15 odst. 1 písm. d) a § 94j odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění do 31. 12. 2023, a v souladu s § 334a odst. 3 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon (dále „stavební zákon 2021“), schválil osobě zúčastněné na řízení záměr stavby vodního díla „Rekonstrukce stávající ÚV Nepřejov“.

[2] Žalobcovo odvolání proti rozhodnutí Městského úřadu Příbram žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím zamítl a rozhodnutí městského úřadu potvrdil.

[3] Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce žalobou.

[4] Krajský soud konstatoval, že soudní řízení bylo zahájeno podáním žaloby dne 24. 7. 2024, tedy po nabytí účinnosti stavebního zákona 2021, a proto se uplatní nové pravidlo o jednoměsíční lhůtě pro podání žaloby podle § 306 odst. 1 stavebního zákona 2021. K hodnocení včasnosti žaloby v návaznosti na přechodná ustanovení stavebního zákona 2021 krajský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2024, č. j. 3 As 183/2024-26. Krajský soud shrnul, že napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 25. 5. 2024. Ten den nabylo napadené rozhodnutí právní moci. Soudní řízení bylo zahájeno ve středu 24. 7. 2024, kdy byla žaloba podána (a doručena soudu). Podle právní úpravy účinné ke dni zahájení řízení před soudem činila lhůta pro podání žaloby jeden měsíc od oznámení napadeného rozhodnutí. Ke dni zahájení řízení tak měsíční lhůta k podání žaloby uplynula, zmeškání lhůty pro podání žaloby přitom nelze prominout.

[5] Krajský soud proto žalobu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“), neboť ji žalobce podal opožděně.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Proti usnesení krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost, v níž odkázal na důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), d) a e) s. ř. s.

[7] Stěžovatel namítal nepřezkoumatelnost usnesení krajského soudu pro nedostatek důvodů.

[8] Dále nesouhlasil se závěrem soudu o opožděnosti žaloby. Namítal, že v době, kdy začal běh lhůty pro podání žaloby dne 25. 5. 2024, nebyla ještě ustanovení § 306 a § 331 stavebního zákona 2021, o něž svůj závěr o opožděnosti žaloby krajský soud opíral, účinná. Podle § 334a stavebního zákona 2021 nemohlo ustanovení nabýt účinnosti před 1. 7. 2024.

[9] Dle názoru soudu došlo k uplynutí lhůty pro podání žaloby dne 25. 6. 2024, tedy v době, kdy ještě nenastala účinnost § 306 odst. 1 stavebního zákona 2021. Stěžovatel namítal, že důsledkem výkladu krajského soudu je pravá retroaktivita, která je nepřipustná. Nelze souhlasit s tím, že k uplynutí lhůty pro podání žaloby došlo v době před účinností právního předpisu, který přinesl změnu lhůty.

[10] Dále stěžovatel doplnil, že správní řízení se týkalo vodního díla a ve věci bylo rozhodováno vodoprávním úřadem dle vodního zákona. Stavební předpisy představují pouze obecnou a podpůrnou úpravu ve vztahu ke speciálním ustanovením vodního zákona. Je proto otázkou, zda je na dané řízení vůbec aplikovatelné krajským soudem odkazované ustanovení § 306 odst. 1 stavebního zákona 2021. Stěžovatel je toho názoru, že se uplatní obecná lhůta dle § 72 odst. 1 s. ř. s., neboť vodní zákon jako zvláštní zákon odlišnou lhůtu pro podání žaloby nestanovuje.

[11] Rozsudek č. j. 3 As 183/2024-26 dle stěžovatele řešil odlišný případ a v posuzované věci z něj nelze vycházet.

[12] Stěžovatel shrnul, že mu byl postupem soudu odepřen přístup ke spravedlnosti.

[13] Závěrem stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[14] **Žalovaný** ve vyjádření uvedl, že souhlasí se závěrem krajského soudu. Výrok rozhodnutí správního orgánu I. stupně obsahoval odkaz na § 334a odst. 3 stavebního zákona

pokračování

2021, stěžovatel tak věděl, že je postupováno podle stavebního zákona 2021. Dále žalovaný uvedl, že § 306 stavebního zákona 2021 nabyl účinnosti před oznámením žalobou napadeného rozhodnutí stěžovateli dne 25. 5. 2024.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[15] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[16] Poté přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost **je důvodná**.

[17] Pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí, jímž byla žaloba odmítnuta, přichází v úvahu pouze stížný důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí krajského soudu o odmítnutí žaloby. Nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu či zastavení řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. může obecně spočívat v nesprávném posouzení právní otázky soudem, v nepřezkoumatelnosti pro nesrozumitelnost či nedostatek důvodů, zejména skutkových, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek, že došlo k odmítnutí návrhu, a tím i odmítnutí soudní ochrany, ač pro takový postup nebyly splněny podmínky (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2016, č. j. 6 As 2/2015-128). Z povahy věci nelze namítat žádné jiné důvody (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2007, sp. zn. III. ÚS 93/06, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 1. 2006, č. j. 2 As 45/2005-65).

[18] Nejvyšší správní soud shledal, že napadené usnesení krajského soudu je přezkoumatelné. Právní úvahy, na jejichž základě krajský soud dospěl k závěru o opožděnosti žaloby, jsou v napadeném usnesení vyjádřeny srozumitelně. Přezkum závěru krajského soudu o opožděnosti žaloby tak je možný. Jinou otázkou však je, že Nejvyšší správní soud se závěrem krajského soudu o opožděnosti žaloby nesouhlasí věcně.

[19] Podle § 72 odst. 1 s. ř. s. *lze žalobu podat do dvou měsíců poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou.*

[20] Podle § 306 stavebního zákona 2021 platí: (1) *Žalobu proti rozhodnutí stavebního úřadu, s výjimkou rozhodnutí o přestupku, lze podat do 1 měsíce poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno. (2) Rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky nebo ji rozšířit o další žalobní body může žalobce jen ve lhůtě 2 měsíců poté, kdy mu bylo rozhodnutí oznámeno.*

[21] Dle § 331 stavebního zákona 2021 *soudní řízení zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.*

[22] Podle § 334a odst. 3 věty druhé stavebního zákona 2021 platí, že *pro účely přechodných ustanovení v části dvanácté hlavě II dílu 4 (mezi něž se řadí také § 331, pozn. NSS) se za den nabytí účinnosti tohoto zákona považuje 1. červenec 2024.*

[23] V nyní projednávané věci je mezi účastníky řízení sporné, zda se speciální úprava lhůty pro podání správní žaloby podle citovaného § 306 odst. 1 stavebního zákona 2021 uplatní i v situaci, kdy stěžovateli bylo rozhodnutí žalovaného oznámeno ještě před nabytím účinnosti příslušných ustanovení nového stavebního zákona, tedy za účinnosti obecné úpravy žalobní lhůty dle § 72 odst. 1 s. ř. s.

[24] Otázkou, zda lze § 306 odst. 1 stavebního zákona 2021 použít i na případy, kdy byla napadená správní rozhodnutí doručena před dnem 1. 7. 2024, se zabýval Ústavní soud v nedávném nálezu ze dne 26. 3. 2025, sp. zn. I. ÚS 3241/24. Tímto nálezem byl zrušen rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 As 183/2024-26, o němž se opírá napadené usnesení krajského soudu.

[25] Podle Ústavního soudu na uvedené situace nedopadá § 331 stavebního zákona 2021 ani žádné jiné přechodné ustanovení tohoto zákona. Střet staré a nové právní úpravy je tak ponechán výkladu soudů, které mají při používání obecných pravidel intertemporalit v procesním právu povinnost šetřit podstatu a smysl základního práva na soudní ochranu (čl. 36 a čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod), a které tak v případech lhůt pro podání žaloby, jejichž běh započal ještě před účinností nové právní úpravy, jsou povinny procesní úpravu plynutí lhůty vyložit ve prospěch práva na soudní ochranu a přezkum zákonnosti rozhodnutí orgánu veřejné správy. Novou právní úpravu podle § 306 odst. 1 stavebního zákona 2021 lze dle Ústavního soudu použít výhradně do budoucna (prospektivně). Na lhůty, jejichž běh započal ještě za staré právní úpravy, se nepoužije.

[26] Nejvyšší správní soud přistoupil k aplikaci závěrů Ústavního soudu na nyní posuzovaný případ. Stěžovateli bylo rozhodnutí žalovaného doručeno dne 25. 5. 2024, tedy před nabytím účinnosti nové právní úpravy (před dnem 1. 7. 2024). V případě použití obecné dvouměsíční lhůty pro podání žaloby podle § 72 odst. 1 s. ř. s. stěžovatel mohl žalobu podat nejpozději dne 25. 7. 2024 (§ 40 odst. 1 a 2 s. ř. s.).

[27] Krajský soud v napadeném usnesení dospěl k závěru, že podle právní úpravy účinné ke dni zahájení řízení před soudem (dne 24. 7. 2024) již činila lhůta pro podání žaloby jen jeden měsíc od oznámení napadeného rozhodnutí; ke dni zahájení řízení tak již lhůta uplynula. Pokud by měl být uvedený závěr krajského soudu správný, znamenalo by to, že nová právní úprava vyvolala právní důsledky v podobě skončení lhůty pro podání žaloby ještě před dnem nabytí své účinnosti. Takový závěr je v rozporu s východiskem Ústavního soudu, že novou právní úpravu podle § 306 odst. 1 stavebního zákona 2021 lze použít výhradně do budoucna.

[28] Pokud tedy krajský soud na základě aplikovaného ustanovení stavebního zákona 2021 odmítl žalobu jako opožděnou, je napadené usnesení nezákonné (shodně viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 4. 2025, č. j. 8 As 276/2024-29 a č. j. 5 As 242/2024-52, nebo ze dne 2. 5. 2025, č. j. 6 As 276/2024-28).

[29] Nejvyšší správní soud proto přisvědčil stěžovateli, že v jeho případě měla být aplikována lhůta k podání žaloby dle § 72 odst. 1 s. ř. s. a že odmítnutím žaloby bylo nepřipustně zasaženo do jeho ústavně zaručeného práva na soudní ochranu. Připuštění výkladu, dle kterého by v okamžiku, kdy zákon zavedl novou (kratší) lhůtu pro podání

pokračování

žaloby, již nebylo možné tuto lhůtu splnit, představuje ještě závažnější důsledky v podobě porušení práva na soudní ochranu, než tomu bylo v případě posuzovaném Ústavním soudem (shodně viz rozsudky č. j. 5 As 242/2024-52 a č. j. 6 As 276/2024-28).

IV. Závěr a náklady řízení

[30] S ohledem na shora uvedené skutečnosti Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto ve smyslu § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm je krajský soud ve smyslu § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán závěry vyslovenými v tomto rozsudku. Bude tedy vycházet z toho, že včasnost žaloby je třeba posoudit podle obecné dvouměsíční lhůty podle § 72 odst. 1 s. ř. s.

[31] V dalším řízení rozhodne krajský soud také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. května 2025

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu